

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

06 august 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Nadejda Toma, Victor Boico,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Tăut Dorina, inculpatul Pilici Grigore, reprezentantul părții civilmente responsabile SRL „Monolit Construct” – Avornicița Vadim, succesorul părții vătămate Mircos Adrian și avocatul acestuia Dumneanu Radu și de către reprezentantul părții civilmente responsabile C.A., „Klassika Asigurări” S.A.- Dolghi Cristina, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 02 august 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui

Pilici Grigore XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX, r-nul XXXXX, domiciliat în XXXXX, str. XXXXX, nr. XX, mun. XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.12.2014– 02.08.2017;

Instanța de apel: 30.10.2017–23.01.2018;

Instanța de recurs: 25.02.2019– 06.08.2019;

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 02 august 2017, Pilici Grigore a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

S-a dispus încasarea de la partea civilmente responsabilă SA „Monolit Construct” și Gr. Pilici în mod solidar în beneficiul lui A. Mircos în calitate de prejudiciu material suma de 57 130 lei.

S-a dispus încasarea de la SA „Klassika Asigurări” în beneficiul lui A. Mircos suma de 45 256 lei, 29 bani, cu titlu de prejudiciu material.

S-a dispus încasarea de la SA „Klassika Asigurări”, SRL „Monolit Construct” și Gr. Pilici în mod solidar în folosul minorilor F. Mircos și Z. Mircos a câte 1 408,33 lei,

adică 1/3 din salariu mediu pe economie pentru anul 2014 stabilit în contul venitului ratat pentru luna decembrie 2014, luna decesului victimei.

S-a dispus încasarea de la SA „Klassica Asigurări”, SRL „Monolit Construct” și Gr. Pilici în folosul minorilor F. Mircos și S. Mircos 1/3 din salariu mediu pe economie stabilit pentru fiecare an în parte lunar, începând cu 01.01.2015 până la atingerea majoratului de către copii.

S-a dispus încasarea de la SA „Klassica Asigurări”, SRL „Monolit Construct” și Gr. Pilici în folosul minorilor F. Mircos, S. Mircos și lui A. Mircos, în mod solidar a câte 300 000 lei, în calitate de prejudiciu moral, în rest acțiunea civilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Gr. Pilici, la 02 decembrie 2014, aproximativ ora 17⁰⁵, conducând automobilul de model „XXXXX” cu n/î XXXXX, se deplasa în mun. Chișinău pe str. Bogdan Voievod din direcția str. Florilor spre bd. Moscovei, mun. Chișinău. În timpul deplasării, ajungând la trecerea nederijată pentru pietoni, amplasată în apropierea imobilului nr.2 de pe str. Bogdan Voievod, mun. Chișinău, n-a ținut permanent seama de împrejurări, n-a apreciat corect situația reală pe drum, în care se află autoturismul în momentul respectiv, încălcând prevederile pct. 11 și 45 din Regulamentul circulației Rutiere, nu a redus viteza ca să poată opri la apariția obstacolului de față, nu a ținut cont de situația rutieră, nu a manifestat prudența sporită și ca urmare a acestor acțiuni neglijente a comis tamponarea pietonului T. Mircos, care traversa carosabilul din dreapta spre stânga relativ deplasării automobilului în cauză la trecerea pentru pietoni cu circulație nederijată.

În rezultatul accidentului de circulație, pietonului T. Mircos i-au fost cauzate conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1 84/2412D din 09.12.2014, vătămări corporale grave periculoase pentru viață, în rezultatul cărora aceasta la 03.12.2014 a decedat.

3. Sentința a fost contestată cu apel de către acuzatorul de stat, care a solicitat casarea parțială a acesteia în latura stabilirii pedepsei și în partea încasării cheltuielilor judiciare în sumă de 1353 lei, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Gr. Pilici să-i fie stabilită pedeapsa - 7 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip deschis cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani. Încasarea de la Gr. Pilici în beneficiul statului cheltuielile de judecată în sumă de 1353,00 lei, pentru serviciile de expertiză psihiatrică-legală ambulatorie.

În argumentarea apelului s-au invocat următoarele:

- la stabilirea pedepsei instanța nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile art. 61 Cod penal, precum și nu luat în considerație că inculpatul până în prezent nu a întreprins nici o acțiune în vederea recuperării prejudiciului moral cauzat prin infracțiune;

-în cadrul cercetării judecătorești Gr. Pilici a solicitat efectuarea expertizei psihiatrice-legale, pentru efectuarea căreia statul a suportat cheltuieli în sumă de 1353 lei, sumă care urma a fi încasată de la condamnat în beneficiul statului în conformitate cu prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală;

- instanța de fond, contrar prevederilor art.385 alin.(1) pct.14), 397 pct.5 Cod de procedură penală, nu s-a pronunțat asupra chestiunii privind încasarea cheltuielilor de judecată.

3.1 Apel împotriva sentinței a declarat inculpatul, care a solicitat casarea parțială a acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care pedeapsa stabilită să fie suspendată pe o perioadă de probațiune în conformitate cu prevederile art.90 Cod penal, iar acțiunea civilă să fie respinsă ca neîntemeiată și exagerată, argumentând următoarele:

- pedeapsa stabilită este prea aspră, or, în speță a fost stabilit un cumul de circumstanțe atenuante: căința sinceră, recunoașterea vinei, se caracterizează pozitiv, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, totodată circumstanțe ce agravează răspunderea penală, conform art. 77 Cod penal, nu s-au stabilit;

- instanța nu a ținut cont la stabilirea pedepsei de circumstanțele în care s-a comis infracțiunea, și anume că vizibilitatea era redusă din cauza unui bus parcat și condițiile climaterice;

- scopul pedepsei penale poate fi atins prin stabilirea pedepsei cu închisoarea cu aplicarea prevederilor art.90 Cod penal;

- conform înscrisurilor prezentate de partea apărării, copia carnetului de muncă pe numele lui T. Mircos, ultima a fost eliberată din funcție la data de 01.09.2011 în temeiul art.85 al (1) Codul muncii, prin urmare la momentul producerii accidentului, dânsa nu era angajată câmpul muncii și nu avea statut de întreținător;

-conform pct.23 din Hotărârea explicativă a CSJ din 04.07.2005, cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației despre încasarea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale și vătămarea sănătății ori prin deces, la categoria persoanelor întreținute pot fi atribuiți membrii inapți pentru muncă ai familiei decedatului întreținător, care au sau nu un venit de sine stătător dacă se constată că o parte din câștigul defunctului, ce revenea fiecăreia dintre ei (persoane întreținute) constituia sursa principală și permanentă a mijloacelor de existență;

-reclamanții nu au probat că, T. Mircos dispunea de un salariu care constituia sursa principală și permanentă mijloacelor de existență a membrilor familiei, respectiv, în speță nu sunt aplicabile dispozițiile art.1419 Cod Civil;

-prejudiciul moral încasat în folosul minorilor, F. Mircos și S. Mircos și lui A. Mircos este unul exagerat.

3.2 Apel împotriva sentinței a declarat și directorul General al părții civilmente responsabile CA „K lasica Asigurării”, C. Dolghi, care a solicitat casarea parțială a acesteia în latura civilă cu respingerea pretențiilor formulate față de CA „Clasica Asigurării”, ca fiind neîntemeiate.

În motivarea apelului s-au invocat următoarele:

- în speță instanța contrar prevederilor art.16 din Legea nr. 414 din 22.12.2006 a dispus încasarea prejudiciului moral din contul CA „Klasica Asigurării”, în beneficiul lui A. Mircos;

- în caz de deces a victimei accidentului rutier asiguratorul urmează să asigure cheltuielile expres prevăzute la art.25 alin.(4) din Legea nr. 414 din 22.12.2006, celelalte cheltuieli legate de deces (cheltuielile legate de serviciile rituale și bisericești, de procurarea îmbrăcămintei, ținând cont de statutul social al defunctului și de obiceiurile locale), conform art.1419 alin.(4) Cod civil, urmau a fi încasate de la partea vinovată de producerea accidentului rutier;

- la determinarea despăgubirii de asigurare în caz de deces al victimei urma să se țină cont de persoanele care s-au aflat la întreținerea defunctului. Astfel, victima T. Mircos, începând cu 01.09.2011 a fost eliberată din funcția deținută conform art.85 alin. (1) Codul muncii, iar la momentul accidentului nu era încadrată în câmpul muncii. Prin urmare, cet. T. Mircos nu a avut calitatea de întreținător, fapt ce-i decade pe reclamanți din dreptul de a pretinde la despăgubiri pentru pierderea întreținătorului, mai ales din partea CA „Klasica Asigurării” SA și din salariul mediu pe economii, or, conform pct.56 din Hotărârea Plenumului CSJ nr.11 din 16.12.2013 și alin.(2) lit. c) art.25 din Legea nr.414 - este

prevăzut o indemnizație nu mai mică decât coșul minim de consum - și numai pentru persoanele păgubite aflate la data producerii accidentului de autovehicul în ultimul an de studii sau de calificare, fără menținerea salariului;

- prima instanță neîntemeiat a atribuit victimei statul de întreținător, greșit concluzionând că, victima la momentul decesului se afla în concediul de maternitate, or, faptul dat contravine prevederilor art.124 alin.(1) din Codul muncii;

- concluzia primei instanțe prin care s-a dispus repararea din contul CA „Klassika Asigurări” SA a cheltuielilor de asistență juridică -10 000 lei, este neîntemeiată, or, alin.(3) art.25 din Legea nr.414 din 22.12.006 stabilește că, în caz de deces al terței persoane, despăgubirea de asigurare se stabilește prin acordul dintre succesorii persoanei păgubite sau reprezentantul ei legal și asigurător. Astfel reclamantul nu a îndeplinit procedura prealabilă și nu a încercat soluționarea cuantumului prin acordul părților;

- prima instanță neîntemeiat a încasat cheltuieli de asistență juridică numai din contul CA „Klassika Asigurări” SA, or aceste cheltuieli se repară din contul pârâților în mod solidar în cazul când au pierdut procesul.

3.3 Reprezentantul părții civilmente responsabile SRL „Monolit Construct” – E. Nacu a contestat cu apel sentința, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia în latura civilă și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea civilă către SRL „Monolit Construct” să fie admisă doar în partea răspunderii în mod solidar cu Gr. Pilici pentru prejudiciul material în sumă de 57 130 lei, celelalte cerințe înaintate să fie respinse ca neîntemeiate.

În argumentarea apelului declarat s-au invocat următoarele:

- la soluționarea acțiunii civile instanța de fond nu a ținut cont de prevederile pct.23 al Hotărârii Plenului CSJ nr.6 din 04.07.2005;

- prima instanță neîntemeiat a atribuit victimei statul de întreținător, or, potrivit înscrisurilor din carnetul de muncă aceasta la momentul decesului nu era angajată;

- concluzia instanței „faptul că la momentul decesului victima se afla în concediu de maternitate, instanța o echivalează cu calitatea de întreținător” este eronată și corespunde cu materialele cauzei, or, victima nefiind angajată nu se putea afla în concediu de maternitate;

- soluția instanței privind încasarea prejudiciului moral din contul părții civilmente responsabile este greșită și contravine prevederilor art.73 alin.(1) Cod de procedură penală și art.1422 alin.(1), (3) Cod Civil precum și Hotărârii Plenului CSJ nr. 9 din 09.10.2006 „Cu privire la aplicarea legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral”;

3.4 Nefiind de acord cu sentința în latura civilă a declarat apel succesorul părții vătămate A. Mircos, care a solicitat casarea parțială a acesteia cu admiterea integrală a acțiunii civile, argumentând următoarele:

- instanța neîntemeiat a admis doar parțial acțiunea civilă cu privire la încasarea prejudiciului moral, fără a ține cont de suferințele suportate de reclamanti în urma decesului victimei;

- potrivit practicii Curții Europene mărimea prejudiciului moral urmează să fie proporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană în cauze similare, adică în cauze care vizează violări similare (Scordino nr.1 c. Italiei, Ciorap nr.2 c. Moldovei, Burdov nr.2 c. Rusiei);

- în speță este relevantă „OPINIA privind satisfacția echitabilă”, exprimată de președintele CSJ M. Poalelungi și Șeful adjunct al Direcției Agent Guvernamental al Ministerul Justiției L. Apostol (Buletinul CSJ, nr.8-9, 2012, pagina 28), potrivit căreia pentru violarea drepturilor protejate de art.2 (dreptul la viață) al Convenției urmează să fie

acordate despăgubiri cuprinse între contravaloarea de 6 000 Euro până la 30 000 Euro. Poziția în cauză a fost exprimată inclusiv în decizia din 10.12.2014, emisă de Colegiul penal al CSJ în cauza penală în privința lui Gaidar Petru, acuzat, la fel, de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal;

- instanța de fond urma să dispună încasarea în mod solidar din contul inculpatului Gr. Pilici, SRL „Monolit Construct” și CA „Klassika Asigurări”, începând cu 01.01.2015, în folosul minorilor F. Mircos și S. Mircos a câte 1/3 din salariul mediu pe economie, până la atingerea de către copii a majoratului, calculând suma reieșind din salariul mediu pe economie stabilit pe republică pentru fiecare an în parte.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2018, apelurile declarate de către acuzatorul de stat, inculpatul Gr. Pilici și succesorul legal al părții vătămate A. Mircos au fost respinse ca nefondate.

Apelurile declarate de către directorul general al CA „Klassika Asigurării” S.A. - C. Dolghi și de către reprezentantul SRL „Monolit Construct” - E. Nacu, au fost admise, casată parțial sentința în partea încasării daunei morale și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

S-a dispus încasarea de la Gr. Pilici în beneficiul succesorului părții vătămate A. Mircos și a copiilor minori F. Mircos și S. Mircos prejudiciul moral în sumă de 300 000 lei.

În rest sentința a fost menținută fără modificări.

5. În motivarea soluției adoptate Colegiul penal a conchis că, instanța de fond corect a stabilit situația de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul a comis infracțiunea prevăzută de art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal.

Analizând argumentele acuzatorului de stat și inculpatului vis-a-vis de pedeapsa stabilită, Colegiul penal a remarcat că la soluționarea acestei chestiuni prima instanță conducându-se de prevederile art.7,61,75-78 Cod penal și ținând cont de prezența circumstanțelor atenuante precum și lipsa celor agravante i-a stabilit lui Gr. Pilici o pedeapsă echitabilă și proporțională în raport cu gravitatea faptei și consecințele survenite.

Instanța de apel a respins ca neîntemeiată solicitarea inculpatului referitor la aplicarea în privința acestuia a prevederilor art.90 Cod penal și a menționat că corectarea și reeducarea lui Gr. Pilici va fi posibilă doar prin executarea pedepsei cu închisoarea stabilite.

Colegiul a respins solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1 353 lei pe motiv că aceasta este lipsită de suport legal. În acest context instanța de apel a reținut prevederile art.143 alin.(2) Cod de procedură penală, care stipulează că plata pentru expertizele judiciare efectuate în cazurile prevăzute la art.143 alin.(1) Cod de procedură penală se face din contul mijloacelor bugetului de stat, iar potrivit art.15/2 alin.(2) din Legea nr.1086 din 23.06.2000, cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnice-științifice și expertizele medico-legale în cauzele penale se efectuează de către expert, fără perceperea taxei.

În continuare instanța de apel a menționat că, prima instanță just a admis acțiunea civilă în partea încasării prejudiciului material și venitului ratat pentru luna decembrie 2014, precum 1/3 din salariul mediu lunar începând cu 01.01.2015 până la atingerea majoratului de către copii minori F. Mircos și S. Mircos, în mod solidar din contul inculpatului și a părților civilmente responsabile SRL „Monolit Construct” și CA „Klassika Asigurării”.

Totodată, Colegiul a conchis că sunt întemeiate argumentele apelanților SRL „Monolit Construct” și CA „Klassika Asigurării” prin care se indică la aceia că instanța de

fond neîntemeiat a dispus încasarea în mod solidar a prejudiciului moral atât din contul inculpatului cât și din contul părților civilmente responsabile.

Totodată, s-a reținut că, deși corect instanța de fond a constatat că succesorului părții vătămate A. Mircos și copiilor S. Mircos și F. Mircos le-a fost cauzat un prejudiciu moral în legătură cu decesul soției și respectiv mamei, însă suma solicitată de reclamant în calitate de prejudiciu moral și anume 30 000 euro este o solicitare exagerată, iar suma oferită de prima instanță 300 000 lei este o sumă rațională, însă quantumul acesteia nu poate fi încasat în mod solidar din contul părților civilmente responsabile, ci doar din contul inculpatului Gr. Pilici, or anume acesta este persoana responsabilă de comiterea faptei prejudiciabile.

6. Împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate în speță au declarat recursuri ordinare inculpatul, acuzatorul de stat, succesorul legal al părții vătămate și avocatul acestuia R. Dumneanu, părțile civilmente responsabile SRL „Monolit Construct” și CA „Klasika Asigurării”, care au solicitat:

➤ **inculpatul**, casarea parțială a acestora cu pronunțarea unei noi hotărâri după cum urmează: Stabilirea pedepsei în privința lui Gr. Pilici cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal. Respingerea acțiunii civile în partea ce ține de încasarea în mod solidar de la părțile civilmente responsabile și inculpat în folosul minorilor S. Mircos și F. Mircos a câte 1/3 din salariul mediu pe economie pentru anul 2014 stabilit pentru republică în contul venitului ratat pentru luna decembrie 2014 și în partea încasării a câte 1/3 din salariul mediu pe economie pentru anul 2014 stabilit pentru republică începând cu 01.01.2015 până la atingerea majoratului de către copii, precum și în partea încasării prejudiciului moral.

În argumentarea soluției solicitate s-au invocat următoarele:

- pedeapsa numită este prea aspră la stabilirea căreia instanța nu a ținut cont de personalitatea inculpatului precum și de starea de sănătate a acestuia, care s-a agravat în urma producerii accidentului, fapt confirmat prin concluzia medicului psihiatru V. Habulea anexată la materialele cauzei;

- la 06.04.2015 după efectuarea unui examen medical la Gr. Pilici s-a constatat hipomnie moderată cu regresie ușoară a funcției intelectual verbală, comportament asteno-depresiv provocat de factorul psiho-stresat. Pe parcurs boala pacientului revoluționează și necesită tratament ambulatoriu ulterior;

- instanța de apel nu a ținut cont de argumentele invocate în apeluri de către inculpat și părțile civilmente responsabile referitor la faptul că, T. Mircos la data comiterii accidentului rutier nu era angajată în câmpul muncii și nu avea calitatea de întreținător;

- la soluționarea acțiunii civile instanțele de fond nu au ținut cont de recomandările stipulate în pct.23 din Hotărârea Plenului CSJ nr.6 din 04.07.2005 cu privire la aplicarea legislației despre încasarea prejudiciului prin vătămarea integrității corporale sau altă vătămare sau prin deces;

- în speță instanțele eronat au aplicat Hotărârea Guvernului nr.426 din 26.04.2004 privind aprobarea modului de calculare a salariului mediu;

- reclamantul contrar prevederilor art.118 Cod civil nu a probat faptul că T. Mircos dispunea de un salariu mediu care constituia sursa principală și permanentă a mijloacelor de existență a membrilor familiei și deci speței sunt inaplicabile prevederile art.1419 Cod civil pe care reclamantul își întemeiază pretențiile ;

➤ **acuzatorul de stat**, care invocând prevederile art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea parțială a deciziei în partea neîncasării cheltuielilor judiciare cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată, argumentând următoarele:

- în conformitate cu prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală cheltuielile suportate de stat pentru efectuarea expertizei psihiatric-legale în sumă de 1 353 lei urmau a fi încasare de la inculpat;

- prin modificările operate la legea procesual penală din 22.12.2017 în vigoare din 09.02.2018, alin.(2) al art.143 Cod de procedură penală, care prevedea că plata expertizelor judiciare efectuate în cadrul urmăririi penale se face din contul mijloacelor bugetului de stat, a fost abrogat;

- inculpatul condamnat urmează să suporte toate cheltuielile judiciare efectuate de la începerea urmăririi penale și până la punerea în executare a hotărârii de condamnare, chiar și plata unei expertize dispuse din oficiu sau la cererea părții civile;

- instanța de apel nu a îndeplinit prevederile art. 101,394,414 Cod de procedură penală, iar hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

➤ **succesorul legal al părții vătămate și avocatul acestuia R. Dumneanu**, care invocând temeiul de drept prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea parțială a deciziei în partea soluționării acțiunii civile cu pronunțarea unei noi hotărâri. Admiterea integrală a acțiunii civile.

În motivarea recursului s-au invocat următoarele argumente:

- modul în care instanța de apel a soluționat acțiunea civilă , denotă încălcarea flagrantă a drepturilor succesorilor părții vătămate cu privire la un recurs efectiv;,,

- soluția instanței de apel în partea ce ține de soluționarea acțiunii civile cu privire la încasarea prejudiciului moral contravine prevederilor art.art.1398 alin.(3) și 1410 alin.(2) și (4) Cod civil;

- la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art.art.1416 alin. (1), (4), 1419 alin.(3) și 1422, 1423 Cod civil;

- instanța de apel a conchis că suma solicitată în calitate de prejudiciu moral este prea mare, și a dispus încasarea doar a sumei de 300 000 lei, și eronat a indicat că aceasta urmează a fi încasată de la inculpatul Gr. Pilici fără a ține cont că SRL „Monolit Construct” potrivit normelor sus indicate este ținută să repare în mod solidar inclusiv prejudiciul moral cauzat succesorului părții vătămate și părților vătămate;

- deși instanța de apel a respins apelul inculpatului și a admis doar apelurile părților civilmente responsabile, s-a dispus micșorarea inclusiv a pagubei morale, care urma a fi încasată din contul inculpatului în baza sentinței primei instanțe;

- prin decizia adoptată succesorului părții vătămate i-au fost încălcate drepturile garantate de art.art.20 și 26 din Constituție, precum și art.13 din Convenția Europeană;

➤ **reprezentantul părții civilmente responsabile SRL „Monolit Construct” - V. Avornicița**, care solicită casarea parțială în latura civilă a hotărârilor judecătorești, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă către SRL „Monolit Construct” să fie admisă doar în partea încasării în mod solidar cu Gr. Pilici a prejudiciului material în sumă de 57 130 lei, în rest să fie respinsă ca neîntemeiată, argumentând următoarele:

- instanța de apel nu și-a argumentat concluzia și arbitrar a invocat că „... cet. T. Mircos chiar și nefiind angajată a avut calitatea de întreținător” ;

- instanța de apel a considerat că în speță sunt aplicabile prevederile pct.63 din Hotărârea Plenului CSJ nr.11 „Cu privire la aplicarea legislației din domeniul asigurărilor obligatorii și facultative a transporturilor auto”, însă aceste prevederi sunt aplicabile doar asiguratorului;

- soluția instanțelor de fond privind încasarea în mod solidar a venitului ratat de la

inculpat, SRL „Monolit Construct” și CA „Klasika Asigurării” este neîntemeiată și contravine Legii nr.414 din 22.12.2006 Cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, din care rezultă că aceste sume urmau a fi încasate doar de la asigurator;

➤ **directorul general al părții civilmente responsabile CA „Klassica Asigurării” - C.Dolghi**, care solicită casarea parțială în latura civilă a hotărârilor judecătorești cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță, sau admiterea parțială a acțiunii civile prin care de la CA „Klassica Asigurării” să fie încasat în beneficiul lui A. Mircos, F. Mircos și S. Mircos prejudiciul material în mărime de 7 452 lei. Celelalte pretenții să fie respinse ca neîntemeiate.

În argumentarea soluției solicitate s-au invocat următoarele:

- instanțele neîntemeiat și contrar prevederilor pct. 23 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 6 din 04.07.2005 au recunoscut că victima T. Mircos a avut calitatea de întreținător, or în acest sens nu au fost prezentate acte justificative. Mai mult din înscrisurile din carnetul de muncă prezentat rezultă că la momentul accidentului T. Mircos nu era angajată în câmpul muncii;

- prevederile art. 56 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 11 din 16.12.2013 și art. 25 alin.(2) din Legea nr. 414 din 22.12.2006 la care face referire intimatul, se referă exclusiv la modul de stabilire a despăgubirilor în cazul vătămării corporale și nu poate fi aplicată asupra cazului de stabilire a despăgubirii în caz de deces. Prin urmare instanța a aplicat o altă normă materială decât trebuia să o aplice aferent speței examinate;

- instanța de apel eronat și contrar prevederilor art. 124 alin.(1) din Codul muncii a interpretat noțiunea de „*persoană în concediu de maternitate*”;

- pentru ca persoana să se afle în concediu de maternitate aceasta obligatoriu trebuia să fie angajată în câmpul muncii, iar pentru a avea statut de întreținător persoana trebuie să posede careva venituri;

- soluția primei instanțe privind încasarea cheltuielilor pentru asistență de juridică în mărime integrală de la CA „Klassica Asigurării” este neîntemeiată și contravine prevederilor art. 94 Cod de procedură civilă, iar instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestui argument.

7. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile din următoarele considerente:

Potrivit art.435 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să îl respingă ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Analizând textele recursurilor declarate de recurenți Colegiul lărgit constată că autorii critică hotărârile instanțelor de fond invocând dezacordul cu: 1) pedeapsa stabilită; 2) soluționarea chestiunii referitoare la încasarea cheltuielilor judiciare în beneficiul statului în sumă de 1 353 lei și 3) soluționarea acțiunii civile.

Prin urmare, pentru a analiza fiecare argument invocat de recurenți și a motiva cât mai explicit soluția instanței de recurs, Colegiul penal lărgit va purcede la o analiză amplă a materialelor cauzei în raport cu motivele invocate de autori, vis a vis de care recurenții își exprimă dezacordul.

Referitor la argumentele invocate de inculpat prin care se indică că pedeapsa stabilită este prea aspră, la individualizarea căreia instanța nu a ținut cont de personalitatea inculpatului precum și de starea de sănătate a acestuia, iar Colegiul constată că atât instanța de fond cât și cea de apel și-au argumentat riguros soluția la acest capitol și au motivat hotărârile pronunțate invocând motive clare din care considerent au ajuns la concluzia că dispunerea suspendării executării pedepsei stabilite inculpatului nu va asigura atingerea scopului prevăzut la art.61 Cod penal.

La acest capitol, instanța de recurs remarcă că, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni, urmează a-i fi aplicată o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată. Totodată, pedeapsa se aplică în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului Penal.

Conform principiului individualizării pedepsei, prevăzut de art.7 Cod penal, în coroborare cu criteriile generale de individualizare a pedepsei, reflectate la art.75 alin.(1) Cod penal, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont **de gravitatea infracțiunii săvârșite**, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Pedeapsa aplicată vinovatului, trebuie să fie **echitabilă**, legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii și pedepsei penale, prevăzute la art.61 Cod penal.

În același rând, Colegiul penal lărgit reține că, categoria și termenul de pedeapsă ce urmează a fi stabilit, este în dependență de circumstanțele atenuante și agravante, prevăzute de art. 76-77 Cod penal, precum și efectele acestora, prescrise în art.78 Cod penal.

Instanța de recurs respinge ca neîntemeiat argumentul invocat de inculpat referitor la faptul că instanțele ierarhic inferioare la stabilirea pedepsei, nu au ținut cont în deplină măsură de circumstanțele cauzei, personalitatea inculpatului, precum și de faptul că Gr. Pilici suferă de hipomnie moderată cu regresie ușoară a funcției intelectual verbală, comportament asteno-depresiv provocat de factorul psiho-stresat, iar această maladie necesită tratament ambulatoriu, și nu a luat în considerație că corectarea ultimului poate avea loc și fără privarea de libertate, fiind posibil de aplicat prevederile art.90 Cod penal.

Colegiul remarcă că, instituția suspendării condiționate a executării pedepsei nu trebuie privită ca un avantaj acordat de lege infractorilor, ci trebuie apreciată ca un mijloc preventiv de apărare socială care derivă din organizarea unei politici penale adaptate la realitatea socială concretă.

Raționamentul de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal, are la origine persoana și comportamentul acesteia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului la faza de urmărire penală și de judecare a cauzei, atitudinea față de infracțiunea comisă.

Conform textului alin.(1) art.90 Cod penal, instanța **numai motivat poate** dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului cu concluzia că acesta se poate îndrepta fără executarea reală a pedepsei închisorii, motive care trebuie indicate în sentință.

Instanța de recurs consideră că, atât instanța de fond cât și cea de apel, au respectat cerințele de motivare referitor la procedura executării pedepsei de către inculpat, precum și au luat în considerație atitudinea acestuia față de consecințele survenite, ținând cont de

gravitatea acesteia, circumstanțele în care a fost săvârșită fapta, consecințele irecuperabile care au survenit - decesul unei persoane tinere de 31 ani, mamă a doi copii minori.

Tot aici, Colegiul largit ține să menționeze, că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care atentează la valoarea primordială protejată de legea penală – viața și sănătatea persoanei, or dreptul la viață al oricărei persoane prevăzut de art. 2 CEDO prevalează asupra altor drepturi, iar Curtea Europeană acordă dreptului la viață o semnificație cu totul aparte situând-u-l printre articolele primordiale ale Convenției.

În continuare, instanța de recurs reține și faptul că infracțiunea a fost săvârșită pe trecerea de pietoni, ceea ce încă odată denotă riscul sporit al comiterii faptei și nesiguranța la traficul rutier, deoarece participanții la trafic traversând la trecerea de pietoni sunt siguri că conducătorii mijloacelor de transport le vor ceda trecerea - circumstanță care la fel nu a putut fi neglijată de instanțele de fond la constatarea oportunității suspendării executării pedepsei.

Totodată, urmează a fi luate în considerație și alte circumstanțe, cum ar fi: consecințele care au survenit, dar nu în ultimul rând și de atitudinea inculpatului față de fapta comisă, față de victimă ori de succesorii părții vătămate, de compasiunea ce o manifestă în privința ultimilor, cărora, deși neintenționat, însă li s-au produs daune materiale și în special, morale, care, după caz, nu mai pot fi recuperate.

Astfel în speță s-a constatat că deși inculpatul a recunoscut vina, acesta nu a recuperat benevol prejudiciul material și cel moral cauzat prin infracțiune pentru înlăturarea și diminuarea consecințelor în urma infracțiunii săvârșite, ceea ce denotă faptul că ultimul nu a manifestat suficientă responsabilitate în raport cu fapta prejudiciabilă, iar în cazul când vinovatul nu manifestă părerea de rău față de nenorocirile, suferințele aduse prin acțiunile sale ilegale, convingerea că acesta nu trebuie să execute real pedeapsa închisorii, nu are temei.

În acest context, instanța de recurs mai notează, că chiar și în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute de prevederile art.90 alin.(1) Cod penal, nu se creează un drept pentru condamnat, ci doar o vocație a acestuia la măsură de individualizare a executării pedepsei.

Referitor la argumentele invocate, precum că inculpatul suferă de hipomnezie moderată cu regresie ușoară a funcției intelectual verbală, comportament asteno-depresiv provocat de factorul psiho-stresat, iar această maladie necesită tratament ambulatoriu, Colegiul reține, că lui Gr. Pilici în conformitate cu prevederile art.230 Cod de executare, îi este garantat dreptul la asistența medicală, or, persoanele condamnate la pedeapsa închisorii beneficiază în mod gratuit de asistenta medicală și de medicamente în volumul stabilit de [Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală](#), în conformitate cu legislația în vigoare.

Potrivit alin. (3) a normei de drept sus citate acordarea asistenței medicale gratuite se efectuează în unitatea medicală a instituției penitenciare după înscrierea prealabilă și conform unui grafic aprobat de șeful penitenciarului, cu excepția cazurilor de urgență.

Din considerentele nominalizate, instanța de recurs apreciază că **pedeapsa** stabilită și individualizată de către instanța de fond care a fost menținută de instanța de apel, răspunde atât principiului proporționalității, cât și scopului pedepsei penale prevăzut în art.61 alin.(2) Cod penal, restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane, fiind în limitele prevăzute la sancțiunea normei penale în baza căreia Gr. Pilici a fost condamnat și prin urmare, decizia contestată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Referitor la argumentele invocate de acuzatorul de stat vis a vis de concluzia instanțelor de fond în partea soluționării chestiunii referitoare la încasarea cheltuielilor judiciare în beneficiul statului în sumă de 1 353 lei, instanța de recurs reține că instanța de apel și-a argumentat concluziile la acest capitol, invocând motive clare din care considerent a respins solicitarea procurorului.

Astfel, autorul invocând prevederile art.art.227 și 229 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită încasarea cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizelor, motivând că legea prevede ca inculpatul să suporte cheltuielile judiciare.

La cele invocate, instanța menționează, că aceste argumente ale recurentului sunt neîntemeiate, deoarece dispozițiile art.143 alin.(1) Cod de procedură penală, prevăd că expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv pentru stabilirea stării psihice și fizice a bănuitului, învinuitului, inculpatului – în cazurile în care apar îndoieli cu privire la starea de responsabilitate sau la capacitatea lor de a se apăra de sine stătător drepturile și interesele în procesul penal, totodată fiind relevante și alin.(2) ale normei date, care stipulează că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul bugetului de stat.

Drept urmare celor nominalizate, se indică faptul că, plățile necesare pentru efectuarea expertizei în cazurile stipulate la alin.(1) din norma sus menționată vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat, dar nu a inculpatului, după cum indică procurorul.

Totodată, instanța remarcă și faptul că, prin Legea nr.316 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018, alin.(2) al art.143 Cod de procedură penală a fost abrogat, însă aceasta nu are nici o aplicabilitate în speța dată, deoarece expertiza psihiatrică în privința lui Gr. Pilici efectuată la caz, a avut loc până la modificările parvenite.

Referitor la dezacordul recurenților cu soluționarea acțiunii civile:

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs. Potrivit art.429 alin.(1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art.430 alin.(5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art.427 Cod de procedură penală și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens. Potrivit art.6 pct.11¹⁾ Cod de procedură penală, eroarea gravă de fapt este stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor carele confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor.

Sub acest aspect se reține că, recursurile sunt fondate pe art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, care prevede temeiurile pentru recursul ordinar situațiile când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Însă, în pofida normelor enunțate, recurenții nu au indicat, care sunt erorile de drept și esența circumstanțelor că, instanța de apel nu s-ar fi pronunțat asupra tuturor motivelor

invocate în apel, că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția că, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, că acesta este expus neclar că, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluție instanței, raportată la stipulările din art.6 pct.11¹) Cod de procedură penală, omițând în totalitate argumentarea deciziei contestate în sensul vizat (pct.6 din decizie).

Circumstanțele enunțate denotă că, recursurile nominalizate nu întrunesc condițiile de conținut în partea vizată, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica. Or, conform prevederilor art.24 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Pe lângă aceasta se reține că, concluziile instanțelor asupra acțiunii civile, sunt la fel legale și întemeiate.

Conform prevederilor art.art.219 alin.(4), 220 alin.(3), 387 alin.(1) Cod de procedură penală, art.1423 Cod civil, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, etc. Hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil. Odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge. Mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Mai mult, recursurile declarate, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct.6 din prezenta decizie, sunt întemeiate doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat circumstanțele cauzei în latura civilă.

Însă, pornind de la relevanțele art.art.27, 414 alin.(1) și (2) a Codului de procedură penală, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Astfel, activitatea instanței de apel privind aprecierea sau reaprecierea circumstanțelor cauzei în latura civilă, în alt sens decât cel pe care îl propun recurenții, este o competență și prerogativă legală a acestei instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art.427 Cod de procedură penală și prin urmare, invocarea acestor chestiuni în recursul ordinar, la fel este lipsită de orice temei legal.

Circumstanțele enunțate denotă în mod concludent că, instanțele de fond și de apel nu au comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurenți, hotărârile contestate conțin motive clare și legale pe care se întemeiază soluție, pedeapsa aplicată inculpatului a fost individualizată conform prevederilor legale, din care motive recursurile ordinare urmează a fi respinse ca inadmisibile.

8. În conformitate cu prevederile art.art.434, 435 alin.(1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibile, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Tăut Dorina, inculpatul Pilici Grigore, reprezentantul părții civilmente responsabile SRL „Monolit Construct” – Avornicița Vadim, succesorul părții vătămate Mircos Adrian și avocatul acestuia Dumneanu Radu și de către reprezentantul părții civilmente responsabile C.A. „Klassika Asigurări” S.A. - Dolghi Cristina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2018 în cauza penală în privința lui *Pilici Grigore*, cu menținerea hotărârii contestate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 29 august 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Nadejda Toma

Victor Boico